

PETER-M ALGAINICH TUYUUTIŃISA

İlitchuqutit

Peter-m algainich tuyuutiŃisa tuyuutaurut sumilıqaa taimani ukpiqtuanun. Tuyuutit sivuniğigaaat aŃyuaağisukługu ilisaurrutaat ilumun inŃitchuatiğun ilisaurrit, suli pigiiłliqutit aullağniirağaqtuat tainnatchiŃiŃ ilisaurrutiniŃ. İluqaŃruutauyumiŃaqtuq pigiiitchuanun ilisaurrutinun una: tigummiŃiq ilumun ilisimaniq God-mik, Ataniğmiglu, ilisimman qaisauraruaq iŃuŃniŃ tautuğaruaniŃ Jesus-mik suli tusaararuaŃiŃ algaqŃruimman. Tuyuqtuq isumaaluutiqapiaqtuq ilisaurriruanun Christ qaitqinŃiaŃiŃiŃivługu. Tuyuqtuq uqaqtuq inna: nalunaitchugguuq qaiłlaiğŃiŃa Christ tunğaruq uumuŃa, God-im “suksraunğiqunıŃugich iŃupayaat, ağlaan mumiqagai piłutuŃiŃiŃiŃ.”

Avgutit

Sivulliqsaagun	1.1-2
UkpigŃiaqtuaguruaam quqaqtauniŃa	1.3-21
İlisaurraunğuaqtuat God-miŃ.....	2.1-22
Atanğum qaitqigŃiağniŃagun	3.1-18

1 ¹Simon Peter, kivğara tiliğararalu Jesus Christ, tuyuqtuq ukuniŃa iŃuŃnun ukpigutiŃiğaruunun piqpağnaqtuamik uvaptiktuttauq, nalaunğasipkaqtiqararuanun God-mik Ataniptiğniğlu Jesus Christ-mik.^a ²Nagliktuus iaqpaqagitchisuq tutqunmiglu ilitchuğiğalugu God, Ataniqpullu Jesus.

God-im Quqağutaa İŃuksrağniğalu

³Ilaan qilağmiŃiğaqtauruaam suarğataata ikayuğaatigtut supayaakun iŃuutqvluta god-iliqiruagvluta, ilitchuğiğupta taavrumiŃa quqaqtiptiğniğ ilaŃiutitqvluta ilaan kamaunmiŃun nakuunmiŃullu. ⁴Suli ilaan suarğanmigun unniqsuqłiğaruq piqpağnapiagataqtuanik kamanapiagataqtuaniglu unniqsuqłiğisnik, aasii ukpigiguvsigik tamatkua unniqsuqłiğisni nalaunniarğitkiksi maquliŃiksraq, pipkağuuksarar iŃuusigiruni pigiiitchuat kipiğniğutit iluqaiŃiŃi nunam iŃuŃiŃi, aasii piqataullasiŃlusi God-im iŃuusianun, ilaatun ilivłusi. ⁵Tamatkua pisigilugich pisuqtilaavisun nakuuniarğitchi taamna ilłatigilugu ukpigutiŃisniŃun, suli nakuuniarğivsiŃiŃun ilłatigilugu ilitchuğimmağiksağniq God-mik, ⁶suli ilitchuğimmağiksiŃiŃisniŃun God-mik, ilłatigilugu iħuatun immun aralarritilluataq, igłutuutiğagłusi suli igłutuutinivsiŃiŃun ilłatigilugu iŃuuniarğniq god-iliqivłuni, ⁷suli god-iliqinivsiŃiŃun ilłatigilugu piviuatqŃriŃiq aniqatinik piviuatğilugich iŃupayaat. ⁸Tamarra tainnatchich iŃuusiksarat pigiraksrasi. Aasii iŃuusigitiŃiŃağuvsiğik tamatkua aunnummağiksisaiŃiŃağniğiksi Ataniqput Jesus Christ, ilitchuğimmağiksiługu ilaanun anniqsuutigisuktılaaqsi. ⁹KiŃaliqaa iŃuusiqarğitcheuq tamatkuniŃa ayarararuatun ittuq tautuksilaitchuatun, piiguqtaallağmi piłutuŃiŃi suliqutiğiğaiqsautilaarannik itqaumayumiŃiaqługich.

^a 1.1 Titus 2.13.

¹⁰ Aniqatiitkaa, tamatkua tainna inmata pisuqtilaavsisun iñuusitchi, ukpignaqsisaglugu God-mun ququanatilaaqsi piksraqtaaqiñatilaaqsi. Aasii tainna iñuuguvsi, nalupqinaitchuq annaurrauniaqtusi. ¹¹ Suli paglakkusiaqaqgluataqniaqtusi isiguvsu isuitchuamun atanniqsimavianun Atanipta Annaurriptalu Jesus Christ.

¹² Tavraasii piyummatigigiga ataramik itqautisukłusi tamatkuniņa, iłisimalugisiunnii aunniugusimalluataqługulu God-im iłumun ittuņa pigikkaqsi. ¹³ Nalaunjaruağigiga iñuuniqtutilaaptun itqaqtitağukłusi tamatkuniņa piyumasaağlusi. ¹⁴ Qanuq iłisimarunę qimakkumaaqtilaanęnik una tuquyumaqaqtuaq timi, tainna Atanipta Jesus Christ nalupqinaiqługu uqallautiņavlunę. ¹⁵ Ađlaan tuquņaiñęğma piiguiyumiñaiğniłunęiağivsi itqaumayumiñaqsiłusi tamatkuniņa ataramik.

Tautukługu Quliaqtuallasinjaruat Christ Qaumangę

¹⁶ Qanuq uvagut unipkaaligiññağluta quliaqtuağutiņaitkivsi iłit-chuğipkaqsavsi suaņęataaniq Atanipta Jesus Christ qaitqigņiksraņaniglu. Uvagut tautupiağataņagikput kamanaqtuaq qaumaniņa. ¹⁷ Nayunęagikput kamanaqsipkaqtaumman, nangagmagulu God-im Aapam, taavruma nipim nivliutimmagu kamanağniqsrauruam supayaaniñ uqallakłuni, “Uvva uvaņa nanmiñiq Iğniğa, iviğaummatigilluatakkaga.”^b ¹⁸ Uvagut tusaņagikput taamna nipi nivliqsuaq qılanmiñ, itqatigijavlugu Jesus iğğimi God-im salapqigmagu kamanautini.

¹⁹ Taamna pisigilugu nalupqigijaimmagiksaagaksraqigivut iłumun itilaanęat uqaluich ađlaanęich God-im uqaqtinęisa Bible-ni. Nakuuruq ilivsiñņun naalağniguvsigik uqaluņich, qanuq uqaluņich ittut qaummaqtun qaummatauruatun unnuami qausağatağniņanun-ađlaan. Uqaluņisa ikayugaatigut kaņiqsiñiksraprigun tikitchiağivlugu iłitchuğilluatağniksraqput Christ niptaqpan uvluğiatun iłitchuqputauruatuun qauyasisilaanęaniq. ²⁰ Supayaamiñ uvva itqaumaraksraqsi. Iñuum kialiqaa inmisuğruiniñnaq sivunniugumiñaitkai nallipayaņęich God-im uqaluņisa Bible-niittuat, ²¹ qanuq God-im uqaqtinęi uqaņaitchut tamatkuniņa uqaluņnik uqağuktuaqsiññağlutinę. Iliņęich uqaņarut uqaluņnik God-im puttusrip-kağmatiņ aņalatillağminę Ilitqusiğikusamuun.

Iłisaurraunęuaqtuat God-miñ

2 ¹ Uqaqtaunęuaqtuat God-mun qaņavvlugu iñukpalliņarut akun-ganni taipkua iñuich, tainnatuttauq iłisaurrit iłisaurriņęuaqtuat iłu-mun ittuamik iñukpalliğniagmiut akunnavsiñni. Iliņęich iłisaurrutiqagniaqtut suksraunęiutauyumiñaqtuaniq sagluqqtinik, ukpignaqsiąiağlugich iłisarriłutinę iłumun inņitchuanik, piiłaağillasiługuunnii Ataniq tuquņaruag annautisukługich. Piiłaağinniņinęat Ataniğmik pisigilugu tavraņęatchiaq suksraunęiqsauniaqtut. ² Taamna tainna piyumaagaluqaqtillugu, iñugiaktuat iñuich piqasiqsuğniąağich allatuutitigun pirağausiņisigun, aasii iñunun uqamaqłutitigipkağlugu pigiitchuanik ukpiqtuağuruaguut iñuuniąuąsiqput. ³ Piiłatuvlutinę tamatkua iłumun inņitchuanik iłisaurrit maniñnaktuğvigiņiaąaasi iłisautilusi iłumun inņitchuanik. Ađlaanami God-im Isivęiqsiņata pasiñaaqtualianiņagai iņiłęaan, aasii suksraunęiqsauniksraņat tikiñniątuq.

⁴ Qanuq taipkua isagulğich piłuksimmata, God-im tatavsanağai igiługich nagliksaağviņmun, qiliqsruivlugich tigutaąutinik taaqtuami, tikitchiağivlugu isivęigvik uvluq. ⁵ Suli God-im tatavsanağai iñuich piłuktuat iñuuruat taimani,

^b 1.17-18 Mt 17.1-5; Mk 9.2-7; Lk 9.28-35.

kamanaqtuamun uliqpaŋmun ipipkaqługich. Inūtualuich annaktuat Noah-lu tallimat malguglu inūich. Noah algaŋsruiŋaruq inūich nalaunŋasiruksraunivługich sivuŋaani God-im.^c ⁶ God-ivsuli suksraunŋagaj iluqaisa inūich inūuruat iniqupaŋni Sodom-mlu Gomorrah-mlu, suksraunŋiqlugich ignigmik. Taavrumuuna tuvraaksriiŋaruq qanuq pirauniaqtilaŋannik iluqaŋmiŋ inūich piłuktuat.^d ⁷ God-im inūuliŋagaa Lot nalaunŋaruq inuk, naŋgukkutiqaŋaruq allatuutikun piłgusiŋiŋnūn pitqurailaqtuat inūich.^e ⁸ Qanuq taamna nalaunŋaruq inuk inūuniaqataukami akunŋanni piłuktuat inūich, tautuaqaŋaruq tusaqsaqaŋaruŋlu uvlumiŋ uvlumun sunik naŋgunaqpaktuanik iłuiłiugutigivługich iłumiŋi pigiitchuat piłgusiŋich. ⁹ Tavraasii Ataniq iłisimaruq qanuq annaurriŋaqtılaamik god-iliqiruanik uuktuagaŋiŋiŋniŋ, sulii qanuq iłimmatinaqtilaŋat piłuktuat inūich tatavsausiaksrautaannik isivŋigvik uvlug tikitchiaŋivlugu, ¹⁰ tamatkuałhaaq inūich aŋalatagipkaqtuat piłusiŋisuguruuanun inūusimiŋnun, suuŋiłaqatuat God-im atanniŋsimataani. Tamatkua iłisaurrit iłisaurriŋuauqtuat iłumun ittuanik qikkisaihtu piŋu-qtigtugurullu, sivuŋagaŋitkaat uqamaqłutiginiksraŋat kamanaqtuat paŋmani ittuat. ¹¹ Isaŋulgich-unnii suaŋałhaaqtuat sapigŋałhaaqłutiglu ittuat tamatkunaŋa iłisaurriŋiŋ uqautigimaqłuŋiałalaitkaich allat kamanaqtuat pisaŋalugich Atanŋum nayuqtigikkaŋi.

¹² Aglaalli tamatkua iłumun inŋitчуuanik iłisaurrit isumaqalaitchu anaglugu niŋrutit isumaqausiat, aniŋaruat aŋuniakkausaqłutini tuqtaulutiglu. Kipakliŋuuru sunik kaŋiqsiŋaitkaluakkamiŋnik. Suksraunŋisaaŋiŋmiut niŋrutitun aŋuniakkauruatun. ¹³ Iliŋich naŋliksaalaŋsruqtauniaqtut pisigilugich killuliquititini, qanuq uvlukkaluamiunni inūusiŋigaa taŋŋiqsimaagukługich piłuktuat kipiŋniugutitini. Iliŋich kaŋjusaagutaurut ilivsiŋnūn niqinaqikavsi ipquruatun akunnavsiŋni piqataukamiŋ, nalunautchivłutini piŋnaraaqługu iłumun piŋŋuaŋniqtini. ¹⁴ Qivialimaaqamirruŋ aŋnaq allatuaŋiyumavlugi ittu pisuŋiłaiłłutini tainnatchimik piłunmik. Iliŋisa inaługich pitchiŋiaqtuat inūich naniŋiaŋviksraŋannun. Iłisimalluataŋmiut-sulii piłlatunigmik, inūich suksraunŋisaaŋyumaqtuat. ¹⁵ Suksraaŋagaat nalaunŋaruq inūusiŋ aasii asiŋukłutini. Asiŋuŋarut Balaam-tupiaŋataŋ iŋniŋatun Bosor-gum, maniqaŋukpaiłłuni aitchuusaksraunmiŋnik saglutigilugu unnii, uqautigigumiŋu God sugiŋiłługu.^f ¹⁶ Taamna Balaam suaktaunaruq kamaksriŋiŋniŋami, qanuq kakaktaan uqalaitchuam niŋrutim nivliutivlugu inūum nipaatu nutqaqtinŋagaa Balaam kinniqisagałuaqtuat.

¹⁷ Tamatkua iłumun inŋitчуuanik iłisaurrit iłumun ittualivługich, ittu imaiŋaruatun kiugaluktun, sialuksraiłlatullu nuvuyyaqłuktun anuŋiqtuum tiŋitatuŋa, sialukpaksratun qiniŋanikaluaqłuni sialuguŋiłłaktuatun. Tamatkua inūich God-im itqanaiqsisinŋagaj iniksraŋannik taapiagataqtuanik tigutaaqtavviksraŋannik isuitchuamun. ¹⁸ Iliŋich uqaguuru nipatusipianiaqłutini, uqayusaaŋianiaqłutiglu taŋiŋiłaniglu iłisautivługich inūich suŋiŋniivlugu taŋŋiqsimaapatigik pigiitchuat kipiŋniuttatini. Tainnatchich inūich uqaluŋisa inatchuugaich utiqtiługich piłunmun tamatkua annaurrauqqammiŋaruat piłuktuamiŋ inūusiŋiŋakkamiŋni. ¹⁹ Iliŋisa unniqsuqłiisugaich inūich atanniŋsimariksraiŋniivługich piŋaiłliqutinik iliŋitchauq kivgaullaŋmiŋ suksraunŋiutauyumiŋaqtuanun piraŋautchiŋun, qanuq inuk-una kivgauruq qanusipayaamun payarimaaqtigikkaŋmiŋun.^g ²⁰ Qanuq inūich pilluanŋaruat tuqquatauyumiŋaqtuaniŋ nunam inūiŋisa piłgusiŋiŋniŋ, iłitчуŋikamirruŋ Ataniqput Annaurrikpullu Jesus Christ, inataulutini aŋalatitqiaŋisumiŋ piłgusiŋiŋiŋchuanun, aqulliq irrusiŋiliutikkaŋat piagiłiŋhaaŋniatquq sivulligmiŋ irrusiŋqaaŋanni.^h

^c 2.5 Gn 6.1-7.24; 8.18. ^d 2.6 Gn 19.24. ^e 2.7 Gn 19.1-16, 29. ^f 2.15-16 Nu 22.4-35.

^g 2.19 Jn 8.34; Ro 6.6, 16. ^h 2.20 Mt 12.45; Lk 11.26.

²¹ Huahhaanayagnaigqsuq tainnaqtuat iñuich isuaniñqaja naluugaagumij iñuatun iñuuniagusiksramik, iñtichuñigaluaqqaaglugu iñuatun iñuuniagusiksraq ayyaigaqsiñigmiñ God-im pitquranjñik ilisausiamijnik. ²² Tainnaasii pikamij piut iñmutun uqalugaam uqallautaatur inna, “Qimmiq utiqtuq miñjanakkañmiñ,” suli “Tuttuqłuk iqagiuraanigniakkajat utiqsiññalgitchuq aksraligiaqłuni aqayamun.”²¹

Atangum Qaitqigñiañiqagun Unniqsuqłiñ

3 ¹ Piviatagiraarasii, ukua tuyuutit algaigigaich tuyuunma ilivsiññun. Iluqaiññi tuyuutimni añalayañniaqsaañagitka piñuutaitchuakun isumaqañniksraasi itqaqtuutivlusi tamatkuniña uqautigijakkamnik. ² Itqamatqugitka ilivsiññun uqaluich iñilgaan uqautigijakkamniñ piñuutaitchuq uqaqtijisa God-im, piraksriutiñijllu Atanipta Annaurriptaalu tiliraurat qaisañich ilivsiññun. ³ Sivulliq uvva kanjisiqqaagaksraqsi. Aqulligñi uvluni kipaklıqsich iñuich iñukpalligñiaqtut iñuusimijni añalatiñtuat pigiitchuunun kipigñiugunmijñun. Kipautiginiagaasi/⁴ uqaqlutij, Jesus imña unniqsuqłiñjaruaq qaitqigñiañivluni? Aasiimma sumiitpa? Christ-miuguqqaqtuat-qaja tuqummata sunapayaaq allaññuñaitchuq, tamarra igliqtuq tainna qañapak, nunaqaja savaagulgatañigman.^k ⁵ Piiguqsaañirut uumiña. Iñilgaan God uqallañman qilailļu nunalu savaağunjarut. Nuna nunağunjaruq immamiñ immakullu,⁶ immakuttauq-suli uliqpaktuakun nunaqqaq suksraunğıqsauñjaruq. Taamna piiguqsaañijagaat.^m ⁷ Tainnatuttauq qilailļu nunalu pañmapak ittuat qaunaksriqaqtut uqaluagun God-im qakugukpan suksraunğıgumaaglugich ignigum. Iñimaaqtaurur uvlumun taivrumiña piñuusiqiraaurat iñuich isivğıqsauviksrautaannun aasii suksraunğıqsaulutij.

⁸ Aglaan piiguñnagu una atausiq iñumun ittuq, piviatagiraarasii. Ataniñmi uvlug atausiq ukiutun 1,000-tun ittuq, suli 1,000 ukiut atautchisun uvlutun.ⁿ

⁹ Ataniq uimaiññitchuq taññisaqami unniqsuqłiñmiñnik, uimaiññivlugu iñuich iñañisa isummatigisugaluagaat. Aglaan ilaan qinñuirrutigaluagaasi, qanuq ilaan kiñaliqaa suksraunğıqsautqunjtikaluağaa, aglaan iluqaisa iñuich isumalitqigugaluağai piñuunmijniñ.^o

¹⁰ Aglaan Uvlua Atangum tikiññiaqtuq niğiiñautiluni tigligayuktim qağğisiatur. Taavrumani Uvlumi qilaich piğñiaqtut qukiğñiaqtuamik tusağnaqaqlutij, qilañmiittuat qaummatit ignigum augniagañ suksraunğıglugich, suli nuna supayaallu nunamiittuat ikirauniaqtut.^p ¹¹ Tamatkua iluqağmij suksraunğıgumaagmata, qanutchiñnik iñuusiqaqtuksraunivisi? Iñuusiqaqtuksraunivisi piñuutaitchuanik god-iliqiruaniglu, ¹² utaqqilłaan God-im Uvlua tikitchumaaqtuaq. Aasii pisuqtilaavsisun tikisinniagasuaqsuñ taimña uvlug, tainnatun iñuuniagłusi, qilaich ikuallagviksrautaat aasii suksraunğıglutij, suli qaummatit augluchis unnaum. ¹³ God aasii unniqsuqłiñjammiuq nutauruanik qilañnik nutauruamiglu nunamik, kisimik iñuich nalaunjaruat sivuğani God-im iñuuviksrañannik, aasii tamarra tamatkua utaqquigivut.^q

¹⁴ Tavraasii piviatagiraarasii, utaqquijñavsi taivrumiña Uvlumik, pisuqtilaavsisun piñuutaiññiağitchi pasirauyumiñailłusilu sivuğani God-im akilłiqsunaiğlugulu. ¹⁵ Isumalaagutigisiñ Atangum qimmaksaliyairrutaa utigñiksrañannun piviksraqaavlugich iñuich annaurrauniksramijñun. Taamnaptauq piviatagivlugu aniqatipta Paul aglaağijammiraña God-im isumattutiksriñmani. ¹⁶ Tainna Paul uqağuuruq tuyuutipayaamiñi tuyuqami taamna uqautigivlugu. Uqaluñisa iñañich sigłiğnaqtut kanjisiñiañiqat tuyuutiñiñi,

ⁱ 2.22 Pr 26.11. ^j 3.3 2 Ti 3.1-5; Jd 18. ^k 3.4 Ez 12.22. ^l 3.5 Gn 1.6-9; Ps 24.2. ^m 3.6 Gn 7.11.

ⁿ 3.8 Ps 90.4. ^o 3.9 Ez 18.23; 33.11. ^p 3.10 Mt 24.43; Lk 12.39; 1 Th 5.2; Rev 16.15.

^q 3.13 Is 65.17; 66.22; Rev 21.1.

tamarraasii iñuich ìlitchiñaitchuat tuniqsimalguitchuallu piunjanik sivunniuglugich piłgusikaamiktuttauq allanik Bible uqaluñiñnik, aasii inmiñnun suksraungiqłutiñ.

¹⁷Aglaan ilivsi piviuttağirauruasii ìlisimaaniñakavsiuñ taamna, qaunagisitchi asiñuurrausuñiłlusi killukuagutiñisigun pitquraiłaquat iñuich, aasii tuniqsimmataiñiłlusi ìlisimanivsiññun God-im ìlumun ittuanjanik. ¹⁸Aglaan naglikkutaukkaqsaisaiññağitchi ìlitchuğimmağiksisaiññağlugulu Ataniqput Annaurrikpullu Jesus Christ. Ilaa nanğaqtauli pañmapak isuitchuamullu. Amen.